

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
 mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
 a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
 și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
 Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumără și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
 Manuscripte nu se înapoiază.

La

Abonament lunar

pentru Septemvrie st. v.

— cu prețurile din capul foii —

învită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“.

Sibiu, 31 August st. v.

Maghiarii au politica lor tradițională, pe care eminentul publicist Francisc Pulszky a caracterizat-o în trei cuvinte, scurt și lămurit: Conspirăm, când nu ne merge bine, și suntem cei mai leali supuși, când nimeni nu ne oprește a le face violență altora.

Trebue prin urmare să presupunem, că în curând Maghiarii vor începe ear' să conspire.

Este în Ungaria un partid întreg, care a arborat steagul independenței ungare, se înțelege o Ungarie independentă sub actuala dinastie. Din întâmplare însă nota caracteristică a acestui partid e cultul lui Ludovic Kossuth, eară Kossuth e întruparea ideii revoluționare, fostul guvernator al Ungariei resvrățite, care a depozat dinastia legitimă. Independența nu e dar' decât primul pas.

Eară partidul, care luptă pe față pentru asemenea independență, e adevăratul partid național maghiar, atât de puternic în Ungaria, încât poți în Ungaria să atingi în mod necuviincios chiar și persoana „Regelui încoronat“, fără-ca să te temi, că vei fi pedepsit.

Îndată dar' ce simt, că situațiunea se schimbă în defavorul lor, Maghiarii încep să sune coarda kossuthiană, să amenințe, că reîncep conspirațiunile, dacă nu li se va ierta ori-și-ce.

Studentii dela Cluj es din oraș, ca să-și procure vitejească mulțumire de a vedea arde „proclamațiunea“ de tainică origine, apoi, întorcându-se în oraș, se opresc în fața unui portret al lui Kossuth, ca să manifesteze în corpore pentru independența Ungariei.

Tot astfel și studenții dela Budapesta, când cu manifestările contra înfrățirii Românilor cu Sârbii, au început să cânte: „Kossuth Lajos azt izente!“

Ar trebui poate să ne mirăm, că li se iartă aceasta studenților maghiari. Am avut însă ocaziune de a ne convinge, că ei sunt chiar încurajați în asemenea manifestări.

Guvernul el însuși, când simte, că i-se clătină pământul sub picioare, începe să sune coarda kossuthiană.

Acum câteva zile, vorbind despre eventualitatea retragerii dlui Tisza, „Pester Lloyd“ întrece chiar și diarele kossuthiene în ceea-ce privește insolenta tonului, când e vorba de „Regele încoronat“ al nostru, și îl ridică pe dl Koloman Tisza, încât îți vine să te întrebi, dacă mai e oare vorba de un consilier al Maiestății Sale ori de un nou guvernator al Ungariei.

Astăzi același ziar, vorbind despre călătoria Maiestății Sale la Pojega, dă expresiune speranței, că cu ocaziunea aceasta Slavonii vor fi câștigați pentru Ungaria și contra Croației. Închee apoi prin o învîrtitură de condeiu, în care își bate joc de armata comună și de manevre în genere.

Dacă visita Regelui și a ministrului-președinte ungar va marca începutul unei schimbări în acest sens, atunci ea va lăsa în Slavonia o reamintire mai dăinuitoare și mai binefăcătoare ca cele mai splendide spectacole militare, despre care de mult scim, ca pe câmpul de paradă („auf der Schmelz“), la Pojega tot atât de bine, ca la Viena, totdeauna es de minune.

Care va să zică manevrele dela Pojega sunt și ele, întocmai ca întâlnirea dela Kremsier, nisce chefuri boieresci, despre care guvernamentali nostri pot zice „uns kostet's Nichts und dem Andern machtes Freude“, pe noi nu ne costă nimic, ear celuialalt îi face bucurie.

Vorba e numai, că acest „anderer“ e chiar monarhul nostru și că e vorba de manevrele armatei noastre, despre care cel puțin foile guvernamentale n'ar trebui să zică, că sciu să se poarte excelent „auf der Schmelz“, și că nu are călătoria monarhului nici o importanță, dacă din ea nu va rezulta nimic în favorul politicii actualului guvern.

Dacă cetim însă diarele opozițiunii moderate și ne dăm seamă despre atitudinea acestui partid în genere, începem să înțelegem acest ton despectuos al diarelor guvernamentale.

E ceva în aer. Dl Koloman Tisza simte, că ar fi cu puțință, ca în curând să fie silit a se retrage, ear' comitele Apponyi face toate pregătirile, ca să-i poată urma.

„Budapester Tagblatt“ nespune chiar, de ce anume se pune în perspectivă această schimbare.

Guvernul, — ne zice organul comitelui Apponyi, — poate să fie mulțumit cu succesele politice sale față cu naționalitățile, care își află expresiunea în furea din Croația, în alegerile făcute pentru congresul sârbesc, în agitațiunile ce se fac pîntre Români și în tainica pregătire de resvrătiri pîntre Slovaci. Aceste sunt fructele politice urmate de guvernul nostru față cu naționalitățile în timp de zece ani. „

Schimbarea se pune dar' în perspectivă, fiindcă se simte în cercurile hotărîtoare din monarhie necesitatea de a pune capăt nemulțumirii generale ce s'a produs în Croația, între Sârbi, între Români și între Slovaci. De aceea fac studenții dela Cluj manifestațiuni în fața portretului lui Kossuth, de aceea cântă cei dela Budapesta „Kossuth Lajos azt izente“, de aceea tonul ziarului „Pester Lloyd“ a devenit insolent, de aceea comitele Apponyi își dă silința de a le inspira „naționalităților“ încredere.

Noi stăm și privim, așteptând să vedem cum se va desfășura situațiunea. Deocamdată ne mărginim a da expresiune convingerii, că înzadar amenință Maghiarii cu Kossuth al lor, fiindcă astăzi

nici noi Români, nici Croații, nici Sârbi, nici Slovaci nu mai sîntem cei ce am fost la 1848 și nu ne mai spărim de amenințările lor. Puteau Maghiarii să-și permită ceea-ce și-au permis la 1848, când noi eram încă slabi și puțin orientați asupra intereselor noastre: astăzi dacă ar fi vorba să susținem tronul și ordinea legală, Maghiarii ar avea ocaziune de a se convinge, că are casa de Austria în noi un razem destul de sigur și destul de puternic, pentru-ca în cel mai scurt timp să li se poată impune și fără de ajutorul aliaților ei.

De aceea să se lese de amenințări, căci ele nu pot decât să încurajeze elementele, care ar dori poate ca Maghiarii să mai facă odată ca la 1848, tocmai pentru-ca să învețe minte.

Cât pentru silințele comitelui Apponyi, ele sînt nobile și inspirate de cele mai patriotice sentimente, credem însă, că zadarnice vor rămîne și ele.

Îndeosebi noi Români nu vom pute să spriginim nici odată un partid, care accentuează idea națională maghiară, căci, chiar condus de un om atât de luminat ca comitele Apponyi, un asemenea partid va nesocoti și el totdeauna resoranele de stat. Și de sigur tot ca noi vor fi judecând și celelalte elemente nemaghiare din Ungaria.

Statul ungar nu poate exista decât în virtutea unei organizări, care le garantează tuturor naționalităților cea mai deplină libertate de dezvoltare: astfel totdeauna se vor găsi în Ungaria elemente gata de a se pune orbesce la dispozițiunea reacțiunii, care voiesce să susțină unitatea monarhiei.

Dacă comitele Apponyi voiesce în adevăr să contribuie la consolidarea statului ungar, atunci nu umblă cu apucături, ci admite, că sînt și între noi oameni, care sciu de ce e vorba, că fără de noi lucrul acesta nu se poate scoate la capăt și ne întreabă, care sînt condițiunile, în care putem să-i dăm spriginul nostru.

Dar' despre aceasta o să mai fie vorba și de alte dați.

Dorim numai să se scie, că noi Români n'avem nimic nici în clin, nici în mîneacă cu partidul opozițional moderat: el ne este deocamdată tot atât de străin ca cel guvernamental.

Adresă de recunoștință trimisă de Români din Selagiu dlui G. Barițiu.

Reproducem adresa de recunoștință către dl G. Barițiu care i-s'a trimis „Gazetei Transilvaniei“.

Un fruntaș român din Șelagiu, zice „Gazeta Transilvaniei“, ne comunică, că Români Sălăgeni au trimis domnului Georgiu Barițiu o adresă de recunoștință pentru fagiile și sacrificiile sale ziaristice și literare aduse pe altarul națiunii române și ne alătură totodată o copie de pe acea adresă cu rugarea de a o da publicității.

Cu plăcere ne grăbim a satisface acestei cereri lăsând să urmeze adresa memorată:

Domnului Georgiu Barițiu

în semn de recunoștință și iubire.

Ilustre Bărbate!

„Provedința divină conduce destinele și croiesce viitorul națiunilor prin bărbați eșiți din sinul lor; națiunile nasc și cresc pe bărbații lor epocali, a căror misiune sublimă și providențială este să îndeplinească opul regenerării mamelor sale națiuni, care le-a dat vieța, pentru-că precum o mamă fizică stînd îngrunchiată sub durata nopților întunecoase și geroase lîngă leagănul băiatului seu, îi încălzește fața cu sărutările sale, îl nutrește cu laptele seu și prin rugăciuni scaldă în lacrimile speranței se roagă pronoiei ddeesci, ca acela, pe care-l nutrește și scutesce cu pieptul seu, odinioară să o scutească și pe dînsa în contra furtunelor și desastrelor; așa și națiunile îngrunchiate sub pondul împilării și umilirii seculare stînd lîngă leagănul fiilor sei le-au dat sărutare de mamă și i-au nutrit cu laptele lor mestecat cu sudori și lacrimi stoarse prin jugul sclăviei în speranța, că acei fii odinioară vor apăra drepturile lor, le vor fi purtătorii drapelului culturai și vor șterge lacrimile de pe fețele lor cele brazdate de furtunile seculare.

„Un atare fiu al națiunii române ești Ilustre bărbate! care înainte de aceasta cu o jumătate de secol consciu de trecutul glorios al mamei Tale națiuni ai ridicat drapelul culturai în fruntea națiunii, și până-ce și-a luat talentul seu cel luminat un sbor mai înalt, lumina ingeniului Teu și zălul fără păreche al activității în anii tineretelor, le-ai destinat spre conducerea tinerimii fragede în calitate de profesor, după aceea ca bărbat înfrumșet nu numai cu cununa sciințelor, ci și a experienței, ai pășit în fruntea întregii națiuni române cu drapelul activității Tale și prin foile periodice „Gazeta Transilvaniei“ și „Foia pentru minte, inimă și literatură“ — corabia națiunii române — în carea sînt aședate clenodiile ei cele prețioase adevăc limba, naționalitatea și religiunea strămoșească, ca prin o busolă îndreptătoare o ai condus un lung șir de ani prin marea cea tumultoasă a opiniunilor divergente și a politice strămutătoare către portul destinațiunii sale, ear' prin ziarul „Observatorul“ ai condus nava opiniunii naționale cu rară înțelepciune, dar' luptându-te cu bărbăție eroică și cu stăncile politice militante prin alvea sigură a drepturilor istorice strămoșesci, ai ținut înaintea publicului român totdeauna icoana trecutului națiunii române și a patriei comune, ca din meditațiunea acelora să purceadă fiii națiunii române întru dezvoltarea activității datorită prezentului și întru croirea viitorului națiunii și al patriei.

„În decursul activității Tale ca publicist o trăsură caracteristică a spiritului înalt a fost: credința Ta cea firmă în viitorul națiunii și patriei, și ai fost un măiestru a o insufla aceasta și în sufletul cetitorilor, mai vîrtos al generațiunii celei tinere — care e speranța temeinică a viitorului națiunii și patriei, n'ai lamentat ci ai încurajat, dar' nu cu vehemență pripită, ci cu moderațiune înțeleaptă, n'ai riscat ci apărat drepturile națiunii și patriei asemenea beliducelui inimos. Ai profesat ca publicist o trinitate, căreia te-ai închinat și al căreia cult l'ai scris cu litere permanente pe drapelul diarelor și scrierilor tale, adevăc iubire către națiune, patriă și biserica română, și iubirea a acestei trinități ai voit a o înrădăcina și în inima generațiunii române celei tinere; pentru-că numai sufletele și inimile învîpăiate de focul amarei acestei trinități pot produce fapte spre înflorirea națiunii, patriei și religiunii noastre. Națiunile, cari voiesc a avé viitor în concertul popoarelor Europei civilisate, memoria și icoanele bărbaților lor ilustri, cari și-au sacrificat viața

puterile spirituale și materiale pentru cauza națională și au lucrat neînterupt pentru regenerarea lor, le eternizează în panteone și prin monumente strălucite; nici fiii națiunii române nu voiesc a rămâne înderetul celorlalte națiuni, pentru-că și ea este lăptată de-o credință firmă, că Dumnezeu popoarelor 'i-a destinat un rol însemnat în concertul popoarelor Europei civilizate, și deși nu dispune de mijloace materiale și averi spre a ridica monumente sumtuoase întru onoarea și eternizarea numelui bărbatilor sei meritați de națiune și patriă, dispune de un tezaur mai scump decât aurul, are o inimă plină de virtutea recunoștinții față de bărbatii sei, deci ea nu-ți poate ridica, Ilustre bărbate! încă acuma monument de granit, dar' îți ridică fiii națiunii române în inimile lor monumentul mulțumitei și recunoștinței sincere pentru fagiile și meritele Tale puse pe altarul națiunii și al patriei, vor grava numele și icoana Ta cea ilustră în sacriul inimei lor și aceea dimpreună cu memoria Ta o vor lăsa strănepoșilor din generațiune în generațiune ca cea mai prețuită ereditate.

„Pieptul unui general sau beliduce, care conduce o oaste un semisecol cu bravură, strălucese de orduri, medalie, cruci și stele; sîntem convinși că numai puțin numeroase, numai puțin strălucitoare vor fi cununile cu cari se vor grăbi fii națiunii române din toate unghiurile patriei noastre a înfrumșa pieptul și inima Ta cea mare și nobilă, care ai condus oastea națiunii române în luptele culturale și politice asemenea unui beliduce circumspect și brav un semisecol. — Primesce dar' Ilustre bărbate, și dela noi Români selageni cununa înpletită din florile nevesteșdivere ale simțimentelor de mulțumită, recunoștință, amoare și aderință, păstrează-o în nobila-ți inimă precum noi prețuita-ți icoană și pentru națiunea română nemuritorul Tău nume, îl vom păstra în sacriul inimei noastre pentru totdeauna. Totodată Te asigurăm, că principiile Tale sănătoase profesate în scrierile Tale și prefăcute în convingerea și sângele nostru, nu numai că le vom păstra, profesa și pune în activitate, ci le vom transplanta și în generațiunile viitoare ale națiunei române.

„Însă Ilustre bărbate, după-ce pentru aceea îți curmi activitatea de publicist, ca tezaurul ingeniului și inimei Tale fecunde să îl asiguri de o ereditate scumpă pentru națiunea română, turnată într-o formă mai duravă, care să poată brava și desastrelor secolilor, îți urăm dela promia cerească ca să mai poți lucra pentru înflorirea națiunii române și a patriei comune întru mulți ani fericiți!“

Selagiu, anul 1885.

devotați:

Români selageni.

Scopurile „reuniunii culturale“ maghiare ardelen.

Sub acest titlu „Siebenb. deutsches Tageblatt“ aduce doi primi-articoli, pe care îi aflăm destul de interesanți pentru a-i reproduce în traducere:

I.

„La 31 August anul 1885 s'a înființat la Cluj definitiv reuniunea, căreia după o meditare mai matură 'i-au dat numirea de „reuniunea de cultură maghiară ardelenă“. Diarele publice raportează despre pompa festivă, despre sutele de

mii de florini, cari ar fi fost subscriși și ar fi încurs deja pentru scopurile acestei reuniuni, despre vorbirile cari s'au rostit în adunarea populară și cu privilegiul marilor mese festive. Statutele s'au aprobat decătră guvern, bani sînt dindemănă, și comitetul e improvisat; acum se poate începe lucrarea.

„În privirea acțiunii ce va urma, nu va fi superflu a ne clarifica asupra scopului ce-l urmărește această „reuniune de cultură“. Când au pășit părinții spirituali ai „reuniunii culturale“ mai întâiu cu idea înființării ei, au făcut-o aceasta cu o anumită naivitate, ba chiar neprecauțiune, indicând maghiarizarea ca scop al reuniunii. Ne aducem aminte, că naționalitățile „străine“, adică cele nemaghiare, au fost expres numite în „apel“ un „râu“ la a cărui delăturare e de a se nizu. Tot atât de evidentă a fost vorbirea, cu care primarul Clujului, Dr. Carol Haller, a deschis în sala comunității orașului Cluj prima conferință convocată spre scopul înființării „reuniunii culturale maghiare“: „dacă locuitorii patriei nu pot încă comunica între sine în o limbă comună — dice Dr. Carol Haller — nu se poate desvolta între dînșii stima reciprocă și încrederea, care e prima condițiune a unui sentiment patriotic comun. Dacă instrucțiunea și educațiunea la una sau altă parte a poporului ține strîns la caracterul de naționalitate și de rasă, aceasta face imposibilă comunicarea între popoarele, ce viețuiesc în patrie într'un mod, care e prima cerință a elementelor adevăratei culturi omenesci. . . . Și de oare-ec nu se poate cugeta sentiment patriotic fără o limbă comună în țeară, de aceea trebuie să nizuim a o crea pe aceasta. . . . Cel mai comod mijloc pentru aceasta e și în părțile noastre ale patriei înființarea unei reuniuni maghiare de cultură“.

„Ca un strigăt de alarmă au influențat aceste declarațiuni și au produs în cunoscutele rezoluțiuni ale adunărilor comitatense ale comitatelor Bistrița-Năsăud, Sibiu și Brașov, răsune-tul, care a dat expresiune clară indignațiunii adînci a populațiunii germane și române.

„Cestiunea a produs o anumită senzație; aceasta a produs un sentiment neplăcut la Budapesta. Ce e drept, Sașii și Români au fost din nou stigmatizați ca trădători de patrie pentru defensiva lor, dar' în același timp se pare că s'au adresat și întemeietorilor din Cluj avertismentul de a proceda mai cu precauțiune la stările ulterioare ale dezvoltării.

„Și întemeietorii din Cluj au fost asculta-tori. Cu ori-ce ocaziune s'a dat în felul seu în presă, ca și în adunări expresiune caracterului defensiv al reuniunii culturale maghiare. Cine poate prin urmare să-și iee în nume de rău societății maghiare, dacă aceasta se pregătesce, a se apăra în contra atacurilor sociale (!) ale Sașilor și Românilor prin mijloacele concese de lege și nevinovate ale „reuniunii de cultură“? Campania tactică cu „reuniunea defensivă“ trebuie negreșit să-și impună cugetătorului întrebarea: cum e posibil ca națiunea maghiară, prelîngă toate că aproape de două decenii e în posesiunea deplină a unei poziții domnitoare și a tuturor mijloacelor de putere ale autorității de stat și în conștiința rangului înalt al propriei sale culturi naționale și a misiunii sale mărețe în Orient, cum poate veni în poziția înaltă să fie necesită să se apăra în contra „atacurilor“ (!) sociale a

unui pumn de Sași din Ardeal și a românismului pretins semibarbar?

„Pentru a preveni mai departe ulterioarele „suspectări“, că „reuniunea culturală“ maghiară ardelenă ar fi un eflux al șovinismului național, actorii, aducându-și aminte de avertismentul primit dela Pesta, au îngrijit, ca la adunarea generală de constituire dela 31 August a „reuniunii de cultură“ să se procedă în mod viu și neted fără vre-o provocare afițătoare. Cel ce a cetit rapoartele despre decursul adunării dela 31 August în sala comunității orașului Cluj, primesce aproape impresiunea, ca și când o comună de Pietiști evlavioși s'ar fi consultat asupra măsurilor, cum ar pute să ducă pe cărarea virtuții spre mântuirea sufletului pe „frații“ Sași și Români rătăciți.

„Sînt convins, că și din cercurile concetățenilor nostri de limbă străină va dispăre în curînd sentimentul străin; încrederea naște încredere, și dacă noi le vom imbia lor drepturile noastre cu toată căldura sentimentului frățesc, se vor convinge și cei, ce dubitează, că în o țeară pot să fie mai multe naționalități, dar' numai o unică națiune. Ei vor pute trage din trecut de o mie de ani învățătura, că elementul ce formează și susține statul respectează în această patrie naționalitățile, ei se vor convinge, că unitatea de rasă nu e o condițiune esențială pentru iubirea cătră patrie.“

„Cu acestea cuvinte a deschis adunarea generală dela 31 August dr. Carol Haller, același Dr. Carol Haller, care la 27 Decembrie 1884 în același loc a declarat contrarul dela aceasta prin declarațiunea, că „un sentiment patriotic fără o limbă comună patriotică nu se poate cugeta“.

„Ceea-ce e mai de mirat în convertirea dlui Dr. Carol Haller, nu e contrațicarea enormă dintre ambele sale declarațiuni, ci mai mult naivitatea seducătoare de inimi, cu care exprimă el cuvîntul mare, „că unitatea de rasă nu e o condițiune esențială pentru iubirea cătră patrie“, o propozițiune, pentru care Sașii se luptă ca și pentru un credeu politic al lor și pentru care sînt stigmatizați chiar de dl Dr. Carol Haller și de soții sei de principii cu calumnia de trădători de patriă.

„Toată stima față de nisce declarațiuni ale unei înțelepciuni politice atât de adînci, dar' cerem scusele, dacă nu o putem privi ca serioșitate în gura întemeietorului reuniunii maghiare de cultură ardelen. Noi am eșit din camera copilărească a politice. Astfel de cuvinte sună frumos, dar' nu prind. În cei 18 ani trecuți am auzit cu totul alte cuvinte din altă parte, din rostul bărbatilor dela guvern, și cuvinte de cărți de legi, înarmate cu sanctitatea inviolabilă a legii — și au rămas anume vorbe.

„Ca al doilea apostol al carității frățesci a pășit în sala comunității orașului Cluj: baronul Blasiu Orbán! Da, Blasiu Orbán, cunoscutul dușman încarnat al Sașilor, care de dăci de ani 'l-a tractat pe poporul sășesc cu delicatețele sale, fără a se obosi, în sala legislative ca și în presă, același Blasiu Orbán a fost în stare să-și exprime regretul: „că în adunarea de astăzi nu-i vedem pe frații Sași și Români“, și să asigure, că ei, Maghiarii, „nu voiesc să rezolve cestiunile urei de rasă cu patimă, ci cu iubire“.

Correspondențe particulare

ale „Tribunei“.

Selagiu, luna August 1885.

Cuvînt de deschidere,

rostit prin directorul despărțământului și vicarul Silvaniei, Alimpiu Barboloviciu, la adunarea generală a despărțământului XI. al „Asociațiunii transilvane pentru lit. română și cult. poporului român“, ținută în Basesci la 11 August 1885.

Prea onorată adunare!

„Voiesce și vei fi“

„In știință e puterea“.

A douăsprezecea oară sînt autorisat a prezidia în adunarea generală a despărțământului XI. al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“. Precăt e de onorifică pozițiunea — pentru-că e rezultatul încrederii românimii din Silvania — pe atât de grea e chemarea pentru-că stau față cu fiii unei națiuni, care a avut un trecut glorios cultural, dar' sub greutatea desastrelor a decăzut, prin urmare strănepoșii lor trebuie să desvoalte în prezent o activitate, ca în viitor să poată încinge tîmplele națiunii cu cununa gloriei ereditate dela străbuni. Nimic nou în esență poate aștepta dela mine on. adunare: dar' nou în formă, în mijloace și rezultate; nu nou în esență pentru-că și acum accentuez numai maximele, prin experiența bărbatilor dătători de ton probate: „voiesce și vei fi“, „in știință e puterea“, și aceste adevăruri neresturnavere trebuie să servească de busolă conducătoare întru executarea întreprinderii și misiunii „Asociațiunii noastre transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“. Cumcă corespunde și încât chemării sale cutare instituțiune, sau asociațiune — documentează rezultatele ei și progresul făcut în direcțiunea scopului, ce și 'l-a propus.

Mare a fost și este inima și sublim sufletul acelor bărbatii anteluptători ai națiunii române, — dintre cari a onora numai spiritul glorificat mai planează asupra destinelor „Asociațiunii și din inimile noastre store simțul recunoștinței, din care este cimentat monumentul neperitor a numelor lor în inima fiecărui Român, care simțesce românesc și-și iubesc limba și națiunea sa. Amintirea lui Șuluț și Șaguna, — cari au pus peatra anghiuară a acestei instituțiuni culturale a neamului românesc, a cărora suflet a inspirat vieța Asociațiunii transilvane, trebuie să stărnească în inimile noastre simțul unui cult piu național, datorit regeneratoarelor popoarelor prin cultură. — Deci să dăm tributul recunoștinței umbrelor acestor arhitecți ai edificiului culturai române — prin sculare; ear' unii dintre clăditorii acestuia mulțumită cerului că încă se află în vieța și lucră la amplificarea și susținerea acestui edificii spiritual. Urșitorii Asociațiunii noastre a înălțat pe drapelul ei o devisă, carea să corespundă tuturor indigențelor culturale ale națiunii române; au voit ca soarele culturai, care 'l-au înălțat ei pe orisonul națiunii române, să pîtrundă prin rațele sale toate păturile neamului românesc spre a-i da fecunditatea recerută de scopul prefript.

Misiunii marcate prin întemeietorii sei a și corespons Asociațiunea noastră în toată direcțiunea, pentru-că arborele ei plantat în terenul națiunii române a produs fructe literare, a încuragiat industria și meseriile, s'a îngrijit să dea

Foița „Tribunei.“

Pușculița.

(Din basmele franceze)

de

Catulle Mendès.

I.

Jocelyna era cersitoare pe un drum, pe unde nu trecea nimeni, așa că nici o monedă nu cădea în slăbuța-i mână obosită, fiind tot întinsă; uneori foile unei flori scuturate și rupte de vînt sburau spre fata săracă și rîndunica, care sbura iute, într'un fîșit ușor de aripi, o miluia cu un frumos țipăt; dar' acestea sînt ofrande chimerice, care nu s'ar pute da ca plată persoanelor lacome, care vînd lucrurile ce se mînăncă ori lucrurile cu care ne îmbrăcăm; și Jocelyna era foarte de plîns, cu atât mai mult că, născută, nu scia cînd, nu scia de cine, neavînd altă amintire

decît aceea, că într'o dimineață fiind și cu soare se deșteptase sub o leasă din marginea drumului, nu se întorcea seara într'o colibă de acelea bune, pline de un miros de supă, unde fetițele celelalte, după-ce le sărută tata ori mama pe frunte, adorm pe patele calde, pe lada cu pânea, în fața focului de surcele, care și el adoarme, ci se cocoșă, cum venia noaptea, într'un ulm ori într'un stejar și dormita culcată de-a lungul unei crăci lungi nu departe de veverițele, care cunoscîndu-o bine și ne mai sperîndu-se de dînsa, îi săriau pe braț, pe umăr, pe cap, se jucau cu piciorușele lor prin pîru-i vulvoi, în fața auzului și așa de strălucitor, încât îi era greu să adoarmă în copac ca într'o cameră unde este lumină. Când nopțile erau reci, ea s'ar fi furișat bucuros într'un cuib de grangure ori de mierlă, dacă n'ar fi fost prea înalte. Îmbrăcămîntea ei era făcută dintr'un sac vechiu, găsit într'o și de noroc în șanțul de lîngă drum; îl cărpia cu foi verzi în fiecare primăvară; ea fiind frumoasă și fragedă, cu nisce obraji înfloritori, ai fi luat îmbră-

cămîntea ei drept înfrunzirea unei rose. Nu cunoșcea altă hrană decît alunile din pădure și gorunele din grădini; cel mai falnic ospet al ei era atunci, cînd mîncă lăcuste fripte într'un foc de ierburi uscate.

Vedeți bine, că Jocelyna era fința cea mai ticăloasă ce-și poate închipul cine-va; și dacă soartea ei era prea crudă în timpul cel frumos, care pune căldură în aer și fructe în copaci, gîndiți-vă ce trebuia să fie cînd vîntul rece da iureș prin alunii ștepi și-i îngheța pielea prin sdrențele-i de foi uscate.

Odată, pe cînd se întorcea dela culesul de alune, vîdî o ursitoare, îmbrăcată numai în muselină de aur, eșind dintr'un trandafir; zîna vorbi cu o voce mai dulce decît cele mai dulci muzici:

— „Jocelyno, pentru-că inima ta este tot așa de bună pe cît îți este și obrazul de frumos, vreau să-ți dăruiesc ceva. Veți pușculița aceasta așa de micuță, care seamănă la formă și la față

cu o garoafă înflorită? Este a ta. Să ai grije să puni într'însa tot ce ai tu mai scump; în ziua în care o vei sparge, vei găsi înșutit tot ce vei fi băgat într'însa.“

Și ursitoarea, după-ce dîse vorbele aceste, perî ca o flacăra stînsă de o suflare a vîntului și Jocelyna, care avusese o nădejde, cînd vîduse pe frumoasa femeie, acum se simți mai mîhnită ca ori cînd. Nu putea să fie o ursitoare bună, nu, veți bine! Era oare ceva mai crud decît a da o pușculiță unei biete fete sărace cum era ea? Ce putea ea să pună înlăuntru, ea care n'avea nimic? Singurele economii ce ar fi făcut, ar fi fost amintirile de zile fără pâne, de nopți fără somn în crivêt și zăpadă. Îi veni să sdrobească de pietri darul acesta, care își rîdea de dînsa; dar' nu cutează, găsindu-l frumos; și plină de melancolie plîngea; ear' lacrimile ei picau una câte una în pușculița, care nu era mai mare ca o floare, care sîmăna cu o garoafă înflorită.

(Va urma.)

o direcțiune raționabilă economiei, pentru-că prin ajutoarele create din fondul ei — care e proprietatea națiunii — a întins sucurs tinerilor doritori de a se perfecționa pe toate carierile vieții sociale; a corăspuns cu scumpătate acelei părți a firmei sale, care accentuează cultivarea poporului, prin votarea ajutoarelor pentru scoalele populare; ba sciind că clasa de mijloc e puterea unei națiuni, în timpul mai recent a făcut sacrificii însemnate pentru răspândirea industriei și a meseriilor în sînul națiunii române; așa încât putem asera cu frunte deschisă, că Asociațiunea noastră dela nascerea ei până acum a fost credincioasă misiunii sale. Disei, că rezultatele și progresul sînt document inderat despre aceea, cumcă cutare-va instituțiune corespunde chemării sale; însă rezultatul este condiționat precum dela zelul, înțelepciunea și tactica conducătorilor, așa și dela zelul desfășurat și mijloacele întrebuințate prin fiii acelei națiuni, în a căreia sîn s'a întemeiat cutare reuniune sau asociațiune, pentru-că înzadar vor asuda și încărunți arhitectii întru delineaarea planului unui edificiu, că planul numai plan va rămâne pe hârtie și nu va deveni edificiu sub care se se poată scuti națiunea și fiii ei în timpuri desastroase și se-și afle adăpost tesaurile scumpe fiecăruia neam, adică: limba și naționalitatea, dacă nu se vor grăbi dîlerii națiunii pe întrecute a subministra arhitectilor și măiestrilor materialul din care trebuie construit edificiul. (Va urma.)

Lipsa, 9 Septemvrie n. 1885.

Domnule redactor! Sub titlul „din Transilvania“ a publicat „Leipziger Tageblatt“ în nrul seu de adi un articol-prim, pe care îmi iau voie a vi-l trimite în traducere fidelă, fiind de interes pentru noi:

„Se scie, că presiunea produce contrapresiune. De aceea lege naturală vor trebui să țină cont și Maghiarii, cari exercită de mult timp cea mai neașdărită presiune asupra naționalităților străine din Ungaria, cari sînt în preponderanță, asupra Germanilor, Slavilor și Românilor, spre a-i face cu puterea Maghiarii.

Între aceste mijloace teroristice se numără și „reuniunile de cultură“ maghiare întemeiate de curînd, despre cari am vorbit de repeți ori în acest loc. Cu deosebire „reuniunea de cultură“ întemeiată în cetatea din Transilvania, Cluj, a provocat o iritare puternică între Sașii și Români din Transilvania, pentru-că reuniunea a declarat imediat după constituirea ei, că intenționează înainte de toate maghiarizarea Transilvaniei „pe cale pacnică“. Sașii și Români din Transilvania știu foarte bine, ce înțeleg Maghiarii sub cuvîntul „pacnic“, și de aceea caută să scape cu orice preț de astfel de „pace“. Într-o ședință a reuniunii de cultură din Cluj s'a ținut între altele, că Maghiarii trebuie să-și recucească pe Maghiarii românisați, ba s'a afirmat chiar, că mai jumătate din Români transilvăneni, cu deosebire în comitatul Hunedoarei, sînt Maghiarii romanisați. Români nu au rămas datori cu răspunsul. Nu numai în foile românesce din Transilvania și Ungaria de Sud sînt condamnate cu cea mai mare asprime tendințele de maghiarizare ale reuniunilor de cultură, ci și în organele ultranaționale din regatul României și-au aflat iritarea și cearta ecoul lor și au aprins în flăcări vii ura contra maghiarismului. Între astfel de împregiurări nu trebuie să ne mirăm, dacă în Transilvania învecinată cu România a eșit la iveală deodată o proclamațiune a „Irredentei române“, care provoacă pe Români la revoluțiune și la stîrpirea Maghiarilor.

O astfel de proclamațiune s'a găsit lipită acum câteva zile pe pereții localului reuniunii de cultură din Cluj, pe casa prefectului și pe la multe colțuri de strade. În același timp s'a răspândit aceeași proclamațiune și în Sibiu, Brașov și în toate părțile locuite de Români. Subscrierea acestei proclamațiuni este în traducere verbală: „Comitetul de acțiune al irredentei române. București, 18/31 August 1885“.

Introducerea acestei proclamațiuni începe cu o enumerare chronologicală a tuturor violențelor, cari le-a comis maghiarismul și cu deosebire guvernul unguresc actual asupra națiunii române. La fine se provoacă la reuniunile maghiare de cultură întemeiate de curînd în Transilvania și Ungaria. Aceste reuniuni, se dice în proclamațiune, sînt o declarare pe față de războiu contra Românilor, cari trebuie să răspundă

cu o revoluțiune generală. „Oare n'aveți voi arme, Românilor?“ continuă proclamațiunea; „puneți mîna pe îmblătitori și furcoale, de cari au tremurat tremurul morții în anul 1848 infamii (Schurken) de Maghiarii.“ În acest ton se continuă mai departe; ori-și-cine își poate ușor cugeta, ce impresie face această limbă iritătoare asupra populațiunii române din Transilvania și Ungaria.

Mai în același timp a apărut și în Sibiu o broșură românească, care poartă titlul: „Un cuvînt de Meneniu Agrippa.“ Și această broșură scrie aspru contra Maghiarilor, evită însă a provoca la acțiuni brutale. Se dice numai că lăcomia de domnire „a Maghiarilor seduși de Jidovi e nesuportabilă.“ Rasa maghiară de tot neproductivă, nu se dice ceva nedrept, ar fi murit de mult, dacă nu s'ar afla în continuu Germani, Slavi și Români trădători și renegați, cari jură pe maghiarism pentru avantajie materiale, ba cu tradaarea naționalității lor merg așa de departe, că adoptă nume maghiare de familie. Între „celebritățile“ unguresci, se dice, că nu se află mai nici un singur Maghiar neașdărit (Stokmagyare), dar Germanii, Jidovii, Slavii și Români sînt cu grămada. Chiar și „renumitul“ politic maghiar Deák, cum s'a dovedit, a fost numai un Român renegat.

Luînd acum toate aceste amenințări și acuze în considerare, atunci trebuie în tot cazul să mărturisim, că întreaga politică internă a Ungariei se mișcă pe căi foarte nesigure (bedenklichen). Tendințele violente de maghiarizare au trebuit lucru natural, să producă o reacțiune puternică, care, precum vedem, din zi în zi devine și mai puternică.

De însemnat se pare a fi și expresiunea foaiei românesce, „Tribuna“, care apare în Sibiu, despre proclamațiunea bucureștenilor irredentiști. Foaia crede, (meint), că autorii ei (ai proclamațiunii) pot fi numai astfel de emigranți „cari au avut o educațiune ungurescă“; căci numai Maghiarii posed astfel de extravaganțe, pe când poporul român e pacinic și în mijlocul celei mai mari apăsări nu-și pierde capul până la atât, ca să gîndească la revoluțiune. Irredentiștii deci s'au blamat nu numai în Transilvania, ci și în România cu manifestul lor, căci nimeni nu va asculta de ei. De altminterlea irredentismul nici nu e de lipsă; căci guvernul unguresc și societatea ungurescă așa s'au priceput de bine în înstrăinarea naționalităților, încât în timpuri critice toate naționalitățile îi vor întoarce rasei maghiare spatele; de aceea nu e de lipsă alianța cu cei din afară, pe care partida dela „Tribuna“ n'o aproabă în nici un caz? (was unter allen Umständen von der Partei der „Tribuna“ getadelt werden müsse). O scire telegrafică a adus vestea, că autorul proclamațiunii s'a aflat; nu e un Român transilvănean, ci un Român din România; numele nu se spune, ci se adauge numai, că după cele auzite, nu se poate cere extradarea autorului.

Că oare toți Români din Transilvania au într'adevăr idei pacifice ca „Tribuna“ (so friedlich gesinnt sind), se pare a fi între împregiurările actuale tot numai o întrebare“.

Până aci articolul; va ave ocaziune „Lpg. Tgblatt“ a se convinge, că toți Români au astfel de idei pacifice; ceea-ce mă face să mă mir este: cum poate „Leipz. Tgbl.“ a fi mai bine informat despre atitudinea „Tribunei“ în cestiunea proclamațiunii irredentiste, decât o parte din presa maghiară, care e cu mult mai aproape de Sibiu și poate ave în tot momentul „Tribuna“ înaintea ochilor?!

Șovinismul, șovinismul — asta e buba!!

Corcodel.

Cronică.

Profesorul Dr. Lucaciu. Reproducem după „Pester Lloyd“ din cuvînt în cuvînt următoarele:

În cea din urmă adunare generală a comitetului municipal al orașului Sătmár, ivirea profesorului daco-român Dr. Vasile Lucaciu a dat ansă la o demonstrațiune penibilă.

Adunarea generală l'a fost șters pe Lucaciu din lista viriliștilor orașenesci. După-ce însă ministerul de interne a ordonat, ca Lucaciu să fie susceput earăși în lista viriliștilor, membrii adunării generale dela 6 Iulie au declarat că dinșii nu-l vîd bucuros în cercurile lor, cîtă vreme nu se curățește de acuzele aduse în contra lui. După rezolvarea afacerilor curente, Valentin Boros l'a întrebat pe primul dacă i-s'a comunicat D-rului Lucaciu concludul dela 6 Iulie. După-ce i-s'a răspuns în mod afirmativ la această întrebare, Boros a declarat că el voiesce să facă

o propunere, dar' mai întăiau întreabă dacă Dr. Lucaciu, pe care îl privește propunerea, poate fi de față? Adunarea generală s'a pronunțat contra, Dr. Lucaciu s'a sculat cu o agitație vîdită, a predat primarului o scrisoare și a întrebat: „Pot să vorbesc?“ Un unanim nu l. arăsunat carăscu. Primarul l'a recercat să se depărteze. Dr. Lucaciu: „Cît timp se absentez? Și cînd s'a dus afară, a ținut: „Voi reveni!“ După-ce s'a depărtat, Boros a făcut propunerea. Ținuta de până acum a lui Lucaciu a provocat concludul dela 6 Iulie. Se credea că un om cult își va pricepe față de acela datorință; dar' această speranță nu s'a realizat, și el, în loc de a corespunde condițiunii, a apărut din nou în adunare. Încă înainte de ce ministrul l'a transferat la Losonc, el (vorbitorul) i-a spus ministrului, că Lucaciu stă cu Români în împregiurime în legături atât de strînse, încât nu va primi numirea. Prin aceea că n'a primit postul, a pierdut și baza de drept de a i-se calcula venitul dublu. „Irredenta“ română se arată tot mai cutezătoare, amicii aceleia cutează a veni și în această adunare și insultă cu ținuta lor societatea ungurescă. S'a luat în contra lui Lucaciu conclud cu aprobarea generală și e o datorință morală nu numai de a persista prelungă acesta, ci a merge chiar mai departe. Deoarece crucea n'a ajutat nimic, se se enuncie în formă de conclud: Că adunarea nu mai voiesce să-l vadă în mijlocul ei și primul să nu-l mai invite la ședințe. Această propunere s'a primit cu adausul, că în contra concludului nu se poate apela decât extra dominiun.,,

Din Alba-Iulia se scrie, că din incidentul proclamațiunii irredentei se vor face perchiștiuni domiciale la toți advocații români de acolo. Tot pentru această proclamațiune au fost citați la tribunalul din Alba-Iulia și preoții din Limba și din Ciugud.

Epistola adresată de unul din membrii „irredentei române“ președintelui tribunalului din Caransebeș a fost adresată nemțesc, ear' cuprinsul e românesc. Precum ne spun diarele maghiare, scrisoarea se încheie cu cuvintele: „Trăească România mare și puternică dela Tisa până la Mare!“

Decorațiune. Ioan Goldschmid, proprietar în Năsăud, un om stimat de toți locuitorii ținutului acelaia, a fost decorat cu crucea de aur pentru merite.

Antisemiți. Din Cluj se scrie, că în seara sîrbătorilor ovreesce, sinagoga de acolo a fost bătută cu petri pe timpul când credincioșii Ovrei tocmai își făceau rugăciunile îndatinate de seara.

Debitul postal s'a subtras pentru toate provinciile coroanei ungare diarului sîrbesc „Zlatibor“. Curagios neam de oameni mai sîntem noi cîști din provinciile santei coroane!

Importul porcilor de proveniență română s'a oprit în Bucovina din ordinul autorităților austriace.

Conflictul germano-spaniol. Cu privire la stadiul, în care se află conflictul dintre Germania și Spania, scirile ultime nu spun nimic nou. Unele diare află că conflictul e de natură a provoca o revoluțiune în contra regelui Alfonso și în favorul republicii. Purtarea prevenitoare, care o dovedește Germania, face ca spiritele să se liniștească și revoluțiunea să nu ocupe teren.

Cestiunea proselitismului polonez.

(Urmare.)

Nr. 50.

Anexa B.

Preavenerat consistor metropolitan!

În alăturare /- supune subscrisul meritos copia anunțării mele adresate cătră procuroria r. de aici cu acea rugare, de a-i da pozețele necesare, cum are de a se purta pe viitor în împregiurările descrise în copie. Subscrisul meritos se vede necesitat de a face atent pe consistorul onorat pe aceea, că poziția lui la institutul detentiv femeiesc de aici i-s'a făcut cu atîta cu neputință în urma dușmăniilor și batjocurilor incontinute contra bisericii gr.-or., cu cît ele nu provin dela nisce neculte persoane ce ar aparține prostimii, ci mai mult dela persoane inteligente, a direcțiunii institutului, ce au influența, mare asupra osândiților, înaintea cărora caută de a micșora și a scăde vața preotească.

E destul de remarcabil, că se întîmplă aceasta la existența prezentă a legilor interconfesionale mijlocit înaintea ochilor acelei autorități, ce-i chemată la observarea legilor. Împregiurarea aceasta singură ajunge deja a face cunoscut publicului necult, că e tocmai ertat de a batjocori biserica gr.-or. Dacă nu numai aceasta contribuie la înapoarea intereselor bisericii gr.-or. Dela procesul cunoscut, în care fusese batjocorit

în public biserica și religia noastră atît decătără partide cum și de jurați, ba și chiar de procuroul și de persoanele tribunalului cu expresiuni de: „șismatici, șisma“ etc., își luase jurnalistica polonă de tintă, de a nu omite nici o ocazie, unde n'ar batjocori și ride de biserica gr.-or. Biserica rom.-cat. și gr.-cat. batjocoresce pe religia gr.-or. în public, învîțînd în biserică de pe amvon, că biserica a „pravostasvnyh“ e mai rea decăt staulul de vite și e mai bine pentru catolici, dacă se duc în staulul de porci decăt în biserica gr.-or.

Într'a 29 Iunie (11 Iulie) a. c. predică cooperatorul gr.-cat. din Lemberg (Leov) Bobrovicz în public în biserică: că șismaticii sînt diavoli și că biserica șismaticilor e o casă a diavolului.

Pretutindenea și la tot timpul, cînd fi vorba de biserica gr.-or., întrebuințază credincioșii de alt rit, fie ei persoane din prostime, din burgessie, din cler, jurnalistică sau biroucratie, numai expresiunea cea mai batjocoritoare, cu care hulesc biserica noastră. Asta totul se face în public, se cetesce, autoritățile au scire despre aceasta și totuși e lipsită de scut biserica noastră mult batjocorită în numele legii austriace, care asigură egală îndreptățire la toate celelalte biserici. În urma acestora devenise așa de critică poziția subscrisul meritos, cu cît îl împedecă aceste aci generalisate rîutări, contra cărora se pare a nu exista nici o pedecă legală, în exercitarea unei funcțiuni publice preoțesci, căci el se teme de a nu fi insultat în public prin rîutări și conspirațiuni. Aceasta e o iconă tristă a egalei îndreptățiri înaintea legii în Austria, în care are biserica gr.-or. aspirațiunile cele mai loiale, dar' ea este o iconă adevărată a stării bisericii gr.-or. în Galiția și mai ales în orașul Lemberg.

Preavenerabile consistor! Petrekerile dușmănoase în penitențiarul femeiesc, prin care e neîncetat atăcată atît biserica gr.-or. cum și persoana mea ca preot, sînt întocmai revoltătoare și eu sînt necesitat. de a sista învîțămîntul religios în institutul femeiesc, căci aflî neconvenabil cu vața stării mele de a mai suferi acele batjocuri, cari acolo se aruncă nepedepsit contra bisericii noastre cum și contra credincioșilor sei respective aderenților sei.

Rog dar' pe venerabilul consistor de a îndruma măsurile corespunzătoare, prin cari să fiu pus în poziția, de a exercita în linisce serviciile mele preoțesci în institutul amintit, cum și de a mai da poruncile, cum am a mă purta în celelalte.

Dela parochiatul gr.-or.

Lemberg, în 18/30 Septemvrie 1883.

Dionisiu Mitrofanovici m. p.,
Paroch gr.-or. în Lemberg (Leov) și protopres.

Posta ultimă.

San-Sebastian, 11 Septemvrie n. Scirile sosite din Saragossa, Pampeluna, Vittoria și alte orașe mai însemnate ale Spaniei spun, că iritațiunea s'a mai domolit. Pe Peninsula întreagă domnesce liniște.

Cholera decresce în Arragonia și Navarra.

Belgrad, 11 Septemvrie n. O proclamație regească transpune pe timpul absenței regelui toată puterea de guvernare consiliului ministerial.

Serviciul telegrafic

al

„TRIBUNEI.“

Ananovaț (Slavonia), 12 Septemvrie n. Maiestatea Sa a sosit adi dimineață și a fost primit cu solemnitate. După întîmpinarea Banului, Monarchul s'a suat în trăsura spre a continua călătoria la Pojega.

Madrid, 12 Septemvrie n. Răspunsul cabinetului spaniol la nota cabinetului german, pretinde renunțarea anterioară la protectoratul asupra insulelor Caroline, înainte de a se fi dat satisfacție pentru vîțămarea steagului german. Până acuma s'au arestat în toată Spania 200 de persoane pentru strigăte răsvrîtitoare.

Director: Ioan Slavici.

Redactor responsabil: Cornel Pop Păcurar

